

2. Кодекс законів про працю України, редакція від 20.01.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page>
3. Белуга Ю. М. Особливості охорони праці неповнолітніх. УДК 349.23/24 (043.2). 2017. С. 36–39.
4. Хімченко С. В. Проблемні аспекти працевлаштування та роботи неповнолітніх. Проблеми трудового права та права соціального забезпечення. 2017. С. 42–49.

Дегтяр Вікторія Андіївна,
курсант другого курсу факультету
економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Круглова Ольга Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та
процесу Дніпропетровського державного
університету
внутрішніх справ

ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА ТЕОРІЇ

Правова природа сучасних цивільних відносин та виникнення нових способів захисту цивільних прав та інтересів свідчить про швидкоплинність та розвиток юридичної науки в новому руслі. Зокрема, відносно новим та малодослідженим аспектом такого захисту залишається – відшкодування моральної шкоди, а також визначення її основних елементів: механізм, процедура, розмір, учасники, результат. Відшкодування моральної шкоди, як одного з ключових способів захисту цивільних прав та інтересів – посідає виняткове місце.

Вважаємо актуальним буде дослідження механізму визначення розміру відшкодування моральної шкоди у розрізі правових фактів: теоретичних, зокрема, нормативно-правові принципи такого відшкодування, та практичних, аналіз судових рішень. Щодо рівня дослідженості правознавцями варто відзначити наступні прізвища: М. І. Брагінський, М. І. Вітрянський, Є.О. Харитонов, А.І. Дрішлюк, В.В. Луць, А. Б. Гриняк, В.П. Палюк та інші [1, с. 54].

Базисом, що регламентує процедуру та механізму відшкодування моральної шкоди є Цивільний процесуальний кодекс України та суддівська практика, що, зокрема, представлена постановою Пленуму Верховного Суду

України №4 від 31.03.1995 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди», що містить відповідний перелік юридичних фактів, які допомагають встановлювати розмір моральної шкоди.

Так, згідно з ч. 2 п. 5 вищевказаної Постанови, доведенню підлягають:

- 1) наявність моральної шкоди;
- 2) протиправність діяння її заподіювача;
- 3) наявність причинного зв'язку між шкодою і протиправним діянням заподіювача;
- 4) наявність вини останнього в заподіянні шкоди [2].

Важливим є з'ясування наявності підтвердження факту: заподіянні позивачеві морального чи фізичного страждання, обставини чи дії, що заподіяли такі втрати, а також розмір грошової форми відшкодування, чи встановлення іншої матеріальної форми, а також обставини, що мають особливе значення для суду.

Доказом цього застосування може слугувати аналіз ряду суддівських вироків, щодо вирішення справ про відшкодування моральної шкоди. Так, наприклад, у справі від 15 березня 2019 року про заподіяння умисних легких тілесних ушкоджень, яка розглядалась Ленінським районним судом м. Запоріжжя, потерпілий подав відповідний позов, про стягнення моральної шкоди у розмірі 100 тис. грн. Судом було винесено наступне рішення, у якому зазначалось: беручи до уваги характер та обсяг страждань (фізичних, душевних, психічних), яких зазнав позивач, характеру немайнових втрат (їх тривалості, можливості відновлення) та з урахуванням стану здоров'я потерпілого, щодо спричинення йому легких тілесних ушкоджень з короточасним розладом здоров'я терміном понад 6 днів але не більше 21 дня, суд вважає можливим визначити розмір моральної шкоди, спричиненої заподіювачем в сумі 5 тис. грн., який суд вважає обґрунтованим та достатнім для покриття моральних страждань потерпілого.

Для вирішення даної справи суд керувався наступними нормативно-правовими актами: ст.ст. 23,1167 ЦК України та п.п. 8,9 Постанови Пленуму ВСУ № 4 від 31.03.1995 р. «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» [2, 3].

Наступним яскравим прикладом слугує справа від 30 січня 2018 року, що розглядалась Северодонецьким міським судом Луганської області. Так, при вчиненні кримінального злочину визначеного ч.2 ст.125 КК України, потерпілим було подано цивільний позов з відшкодування моральної шкоди у розмірі 7 тис. грн. Судом позов про стягнення матеріальної та моральної шкоди був задоволений частково. А саме: стягнути з заподіювача шкоди в рахунок відшкодування:

- матеріальної шкоди у розмірі 240,50 гривень;
- моральної шкоди у розмірі 200 тис. гривень [4].

Таким чином, підводячи підсумок відзначимо наступне: за наявності належних фактичних підстав та умов, відшкодування моральної шкоди може

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН
В УКРАЇНІ

застосовуватися одночасно з будь-якими іншими заходами цивільно-правової відповідальності. Механізм відшкодування моральної шкоди у суддівській практиці включає 4 найголовніших елементи: діяння, вина, наслідки у вигляді душевного болю і страждань та причинно-наслідковий зв'язок між ними[5]. На нашу думку, слухним буде перегляд відповідних правових норм. Отже, проведений аналіз може стати основною для подальшого вдосконалення національного законодавства, а це, у свою чергу, буде відображено в послідовних судових рішеннях, які спиратимуться на європейський досвід правосуддя і трактування обставин на користь заявників.

Бібліографічні посилання:

1. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди : навч. посіб. / За ред. М. К. Галянтича. К. : Юрінком Інтер, 2011. 624 с.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>
3. Кримінальне провадження № 1-кп/428/144/2017, Справа № 428/1028/17 від 30.01.2018. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72868614>
4. Справа № 334/3104/17, провадження № 1-кп/334/80 від 15.03.2019. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80498078>
5. Палиюк В. П. Возмещение морального (неимущественного) вреда : монография / В. П. Палиюк. 2-е изд., испр. и доп. К.: Право, 2000. 272 с.

Дементьєва Анастасія Олександрівна,
студентка третього курсу
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби
України

Науковий керівник:

Мілімко Л. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
та процесу Університету державної
фіскальної служби України

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВИКОРИСТАННЯ
ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Нині людство все більше і більше усвідомлює небезпеку наслідків нерационального, споживацького використання природних ресурсів. Дослідження міжнародного законодавства, конвенцій, декларацій, актів вищих органів влади держав, світових організацій свідчить про те, що проблеми